

Seminář ze sociální psychologie

Sociální skupina

SOCIÁLNÍ SKUPINA

- Pojem používán - významy:
 - v nejširším významu - jakékoli **seskupení lidí**, ať prostorové či logické (např. národ jako skupina)
 - soubor osob, které mají alespoň 1 společný znak - skupina ve významu **sociální kategorie** (např. soc. kategorie lékařů – oděv, kvalifikační požadavky, činnost, jazyk)
 - souhrn osob ve smyslu prostorové blízkosti, propojení lidí - tzv. **sociální agregát** (např. lidé na zkoušce na školu, v domě)
 - vlastní **sociální skupina** mající znaky skupiny

Sociální skupina - znaky:

- **interakce** mezi členy skupiny - lidé jsou ve vzájemném kontaktu a vzájemně na sebe působí
- existence **komunikační sítě**
- **společná činnost**
- existence **sociálního vztahu**
- **společný cíl**
- **diferenciace rolí a pozic:**
 - horizontální členění souvisí s dělbou práce uvnitř skupiny
 - vertikální členění - vedení ve skupině, organizace
- normativní a **hodnotový systém**
 - skupinové normy nemusí být vždy v souladu s normami širšího společenství - tzv. **subkultura**
- **systém sankcí** - na základě norem, které skupina uznává
- **vědomí příslušnosti** ke skupině - skupinová ideologie
- **vědomí skupinové odlišnosti**
 - **autostereotypy** - představy, které si vytváří skupina o sobě
 - **heterostereotypy** - představy skupiny o jiných skupinách a jejich členech

Skupiny - druhy:

- Řada kriterií:
 - Velikost (malá / střední / velká)
 - Význam, vliv (primární / sekundární)
 - Členství (členská / referenční)
 - Vznik (formální / neformální)
 - Stabilita (přechodné / stálé)
 - (...)

Primární skupiny

- (americký sociolog Ch.H.Cooley 1864-1929)
 - začíná v nich socializace jedince, a proto mají rozhodující vliv na rozvoj jedince
 - jde o malé skupiny, intimní, kontakty probíhají tváří v tvář, převládá citovost, druhy sympatie a vzájemného ztotožnění, pro které je pojem „my“ přirozeným výrazem
 - jedinec se v nich plně angažuje celou osobností, nejen jako nositel dílčí role
 - příkladem primární skupiny je rodina, herní skupina (v dětství), sousedství a skupina starších
 - pokud se u jedince vyskytne mezera v primárních vztazích, často si tuto mezeru vyplní sekundárními (často problematicky - sekty, gangy, atp.)

Sekundární skupiny

- pojem sekundárních skupin se objevuje později
- označuje všechny další skupiny, v nichž začíná převládat účelová racionalita a volnějši, méně osobní a formálnější vazby (profesní skupiny, sociální vrstvy)
- socializace jedince v nich nadále pokračuje (je to jedna z etap tohoto procesu)

Vývoj skupiny

- **formování** (forming) - *vznik, setkání skupiny*
- **bouření** (storming) - *vyjednávání pozic, procesů a struktury*
- **normování** (norming) - *shoda na základních normách skupiny*
- **optimální výkon** (performing) - *výkonná skupina*
- **ukončování** (adjourning) - *skupina ukončující svoji činnost*

Skupina - role:

- role **zaměřené na cíl**: autor agendy, analyzátor, koordinátor, vyhodnotitel, nositel informací, vyhledávač informací, iniciátor, ...
- role **zaměřené na udržení procesu**: povzbuzovatel, následovník, "personalista", pozorovatel, "standartizér", ...
- **individualistické role** (zaměřené na prospěch jednotlivce - a tedy potenciálně narušující tým): odpírač, překážka, klaun, dominátor, hledající potvrzení, ...
- *nutnost akceptovat role, hledat rolové konflikty a jejich potenciál, personifikace rolí, když už je skupina na to připravená*

Skupina - normy:

- nepsané a neformální zásady regulující způsob dosahování cílů a formu skupinových procesů
- podporují určitá chování a trestají jiná
- každá skupina má jiné normy - *při pohledu zvenčí se mohou jevit bizarně, ale je nutno je respektovat: pro danou skupinu jsou důležité; některé normy však mohou být v rozporu s posláním či cílem skupiny.*
- "negativní normy" - *skupinová tabu*
- tři typy norem ve skupinách:
 - Nedosažitelné
 - Preferované
 - Dosažitelné

Struktura skupiny

- nepsané normy
- formy – žádoucí a nežádoucí chování
- skupinová komformita – souhlas se skupinovým jednáním
- struktura vztahů: vůdce, konformní členové, oponentní členové (námitky), trpění členové (nepříjemnosti), pomocníci
- způsoby vedení ve skupině:
 - autokratický, liberální, demokratický